

حکمت و جبر

بسترهای خدمت رسانی

بسم الله الرحمن الرحيم

سخن دبیرخانه:

نظر به فرمان چهارم از پیام نُه‌بندی رهبر معظم انقلاب اسلامی، خطاب به گروه‌های جهادی: «شعار - خدمت‌رسانی برای تحقق عدالت و پیشرفت - را همگانی کنید. منظومه معرفتی اسلام در این‌باره را که مشتمل بر صدها درس از لزوم انفاق و لزوم تعاون در برّ و تقوا و لزوم نفع رساندن به مردم و لزوم قیام به قسط و امثال این‌ها است، در برابر میلیون‌ها جوان کشور بگذارید.»^۱

اگر چه جهاد خدمت‌رسانی و خدمات داوطلبانه جهادی به عنوان یکی از محورهای مهم فعالیت انقلابی در سال‌های پس از انقلاب بر سر زبان‌ها افتاد، اما هنوز هم ظرفیت فراوانی جهت بسط این روحیه میان عموم مردم و حضور همگانی‌تر در این حرکت مبارک وجود دارد. توصیه و تصریح رهبر حکیم انقلاب اسلامی که جهادگران را به مطالعه ریشه‌های

^۱. پیام به اعضای گروه‌های جهادی و بسیج سازندگی ۱۱ / ۵ / ۹۸

عمیق این باور متعالی در آیات و روایات و انتشار و ترویج آن دعوت فرموده است، در کنار آثار و ثمرات متعدد، می‌تواند موجب اقبال و رغبت بیش از پیش آحاد مردم نسبت به فعالیت‌های جهادی شود.

در همین راستا، دبیرخانه هماهنگی گروه‌های جهادی حوزه‌های علمیه کشور با همکاری پژوهشگاه فقه نظام، مجموعه‌ای پژوهشی - با تکیه بر قرآن کریم و روایات برگرفته از منابع معتبر - در زمینه جهاد خدمت‌رسانی را تدوین نمود.

حکمت‌نامه جهادی، شامل مجموعه‌ای کتابچه می‌باشد که در هر کدام، حول یک یا چند موضوع مرتبط با خدمت‌رسانی، آیات و روایات همراه با ترجمه روان آمده است.

امید است که این تلاش اندک، گامی کوچک در راستای تحقق منویات مقام معظم رهبری برداشته و مورد رضا و تأیید حضرت حجت (عج) باشد.

فہرست

پاداش و جایگاہ جہادِ [خدمتِ رسانی] ***** ۷

اقسام جہاد***** ۱۷

آثار جہادِ خدمتِ رسانی***** ۲۱

فصل اول

مفاهيم عامة

مفاهيم کلی

▲ قال الله تعالى: لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ^١.

▲ خداوند متعال می فرماید: (و او را گفتیم که) ای داود، ما تو را در روی زمین مقام خلافت دادیم، پس میان خلق خدا به حق حکم کن و هرگز هوای نفس را پیروی نکن که تو را از راه خدا گمراه سازد و آنان که از راه خدا گمراه شوند چون روز حساب و قیامت را فراموش کرده‌اند به عذاب سخت معذب خواهند شد.

▲ قال الله تعالى: لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَّ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا^٢.

▲ خداوند متعال می فرماید: آن گروه از مؤمنانی که بدون بیماری جسمی (و نقص مالی، و عذر دیگر، از رفتن به جهاد خودداری کردند و) در خانه نشستند، با مجاهدانی که در راه خدا با اموال و جان هایشان به جهاد برخاستند، یکسان نیستند. خدا کسانی را که با اموال و جان هایشان جهاد می کنند به مقام و مرتبه ای بزرگ بر خانه نشینان برتری بخشیده است. و هر یک (از این دو گروه) را (به خاطر ایمان

^١ - بقره / ١٧٧

^٢ - نساء / ٩٥

فصل الجهاد و منزلته * پاداش و جایگاه جهاد [خدمت رسانی] ♦♦♦♦

و عمل صالحشان) وعده پاداش نیک داده، و جهادکنندگان را بر خانه نشینان (بی عذر) به پاداشی بزرگ برتری داده است.

▲ **قال الله تعالى:** يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُجَيِّبُكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۱.

▲ **خداوند متعال می فرماید:** ای اهل ایمان! آیا شما را به تجارتی راهنمایی کنم که شما را از عذابی دردناک نجات می دهد؟ به خدا و پیامبرش ایمان آورید، و با اموال و جان هایتان در راه خدا جهاد کنید؛ این (ایمان و جهاد) اگر (به منافع فراگیر و همیشگی آن) معرفت و آگاهی داشتید، برای شما (از هر چیزی) بهتر است.

▲ **قال الله تعالى:** وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الْمَدِينِ مِنْ حَرَجٍ مَلَّةً أَيْبِكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۲.

▲ **خداوند متعال می فرماید:** و در راه خدا چنان که شایسته جهاد است، جهاد کنید؛ او شما را برگزید و بر شما در دین هیچ مشقت و سختی قرار نداد. [در دینتان گشایش و آسانی قرار داد مانند گشایش و آسانی] آیین پدرتان ابراهیم، او شما را پیش از این «مسلمان» نامید و در این [قرآن هم به همین عنوان نامگذاری شده اید] تا پیامبر گواه بر شما باشد و شما هم گواه بر مردم باشید؛ پس نماز را برپا دارید

^۱ - صف / ۱۰ - ۱۱

^۲ - حج / ۷۸

❖❖❖❖❖ [خدمت رسانی] فضل الجهاد و منزلته * پاداش و جایگاه جهاد [خدمت رسانی] ❖❖❖❖❖

و زکات را بپردازید و به خدا تمسک جوید. او سرپرست و یاور شماست؛ چه خوب سرپرست و یآوری و چه نیکو یاری دهنده ای است.

➤ **قال الله تعالى:** الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْبَرُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ^۱.

➤ **خداوند متعال می فرماید:** آنان که ایمان آوردند و هجرت کردند و با اموال و جان هایشان در راه خدا به جهاد برخاستند، منزلتشان در پیشگاه خدا بزرگ تر و برتر است، و فقط اینانند که کامیابند.

➤ **قال الله تعالى:** قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ^۲.

➤ **خداوند متعال می فرماید:** بگو: اگر پدرانتان و فرزندانان و برادرانتان و همسرانتان و خویشانان و اموالی که فراهم آورده اید و تجارتي که از بی رونقی و کسادى اش می ترسید و خانه هایی که به آنها دل خوش کرده اید، نزد شما از خدا و پیامبرش و جهاد در راهش محبوب ترند، پس منتظر بمانید تا خدا فرمان عذابش را بیاورد؛ و خدا گروه فاسقان را هدایت نمی کند.

^۱ - توبه / ۲۰

^۲ - توبه / ۲۴

فصل الجهاد و منزلته * پاداش و جایگاه جهاد [خدمت رسانی]

▲ قال الله تعالى: لا يَسْتَأْذِنَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ^١.

▲ خداوند متعال می فرماید: آنان که به خدا و روز قیامت ایمان دارند از تو برای بازایستادن از جهاد با اموال و جان‌هایشان اجازه نمی‌خواهند [بلکه در هر شرایطی مشتاقانه به سوی میدان جهاد بیرون می‌روند]؛ و خدا به پروا پیشگان داناست.

▲ قال الله تعالى: وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ^٢.

▲ خداوند متعال می فرماید: و کسی که [در راه خدا] بکوشد فقط به سود خودش می‌کوشد؛ زیرا خدا از جهانیان بی‌نیاز است.

▲ قال الله تعالى: وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ^٣.

▲ خداوند متعال می فرماید: و کسانی که برای (به دست آوردن خشنودی) ما (با جان و مال) کوشیدند، بی‌تردید آنان را به راه‌های خود (راه رشد، سعادت، کمال، کرامت، بهشت و مقام قرب) راهنمایی می‌کنیم؛ و یقیناً خدا با نیکوکاران است.

▲ قال الله تعالى: ... لَكِنَّ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ^٤.

١ - توبه، ٤٤

٢ - عنكبوت، ٦

٣ - عنكبوت / ٦٩

٤ - توبه، ٨٨

فصل الجهاد و منزلته * پاداش و جایگاه جهاد [خدمت رسانی] ♦♦♦♦♦

▲ **خداوند متعال می فرماید:** ولی پیامبر و کسانی که همراه او ایمان آوردند با اموال و جان هایشان جهاد کردند، اینانند که همه خیرات [دنیا و آخرت] برای آنان است و اینانند که رستگارند.

▲ **الکافی عن حیدره عن أبي عبد الله عليه السلام قال:** الجهاد أفضل الأشياء بعد الفرائض

!

▲ **الکافی** - به نقل از حیدره، از امام صادق (ع) - : جهاد و مبارزه پس از فرایض (واجبات) با فضیلت ترین کارهاست.

▲ **الکافی عن أبي عبد الرحمن السلمي قال قال أمير المؤمنين صلوات الله عليه:** أما بعد فإن الجهاد باب من أبواب الجنة - فتحه الله لخاصة أوليائه إلى أن قال هو لباس التقوى و درع الله الحصينة و جنته الوثيقة فمن تركه البسه الله ثوب الذل و شمله البلاء و ديث بالصغار و القماءة و ضرب على قلبه بالأسداد و أدیل الحق منه بتضییع الجهاد و سیم الخسف و منع النصف ... ۲.

▲ **الکافی** - به نقل از ابو عبدالرحمن سلمی، از امام علی (ع) - : اما بعد؛ واقعیت آن است که جهاد و مبارزه، دری از درهای بهشت است که خداوند برای دوستان خاص خود گشوده است، و احترام و نعمتی برای آنان قرار داده و ذخیره کرده است. جهاد؛ همان لباس تقوا، سپر محکم الهی و بهشت تضمین شده اوست. پس هر که آن را ترک کند، خداوند به او لباس ذلت و عبایی از بلا و مصیبت می پوشاند و پیوسته ناخشنود خواهد بود، و کوچک و بی ارزش می شود و راه ها بر قلب او بسته می شود و

۱ - الکافی / ج ۵ / ص ۳

۲ - همان / ج ۵ / ص ۴

فصل الجهاد و منزلته * پاداش و جایگاه جهاد [خدمت رسانی] ♦♦♦♦♦

نمی‌داند باید از کدام راه برود، و چون جهاد را ضایع کرده است از دشمنش شکست می‌خورد و حکومت از او گرفته می‌شود، و به ذلت و خواری گرفتار شده و به عدالت با او رفتار نمی‌شود.

▲ تهذیب الأحكام عن أبي عبد الرحمن السلمي قال قال أمير المؤمنين عليه السلام: ... و أدب الحق بتضييع الجهاد و غضب الله عليه بتركه نصرته و قد قال الله عز و جل في محكم كتابه إن تنصروا الله ينصركم و يؤت الأقدامكم^۱.

▲ تهذیب الأحكام - به نقل از ابوعبدالرحمن سلمی، از امام علی (ع) - : و آن کس که جهاد را ضایع و تباه کند، خداوند از اینکه او یاری دادن را ترک کرده است بر او خشم می‌گیرد و خداوند متعال در کتاب استوار خویش فرموده است «اگر خدا را یاری کنید، شما را یاری می‌دهد و پاهای شما را استوار می‌دارد.»

▲ الکافی عن ابن محبوب رفعه قال قال أمير المؤمنين عليه السلام: إن الله فرض الجهاد و عظمه و جعله نصره و ناصره و الله ما صلحت دنيا و لا دين إلا به^۲.

▲ الکافی - به نقل از ابن محبوب در روایت مرفوعه‌ای، از امام علی (ع) - : ابن محبوب گوید: در واقع، خداوند عز و جل، جهاد و مبارزه را فرض (واجب حتمی) قرار داد و آن را کاری عظیم به حساب آورد و یاری و یاور خود قرار داد. به خدا سوگند! هیچ کار دنیایی، جز با مبارزه و جهاد اصلاح نمی‌شود.

^۱ - تهذیب الأحكام / ج ۶ / ص ۱۲۳

^۲ - الکافی / ج ۵ / ص ۸

من لا يحضره الفقيه عن قال أمير المؤمنين عليه السلام: ضمنت الجنة رجل خرج بصدقة فمات فله الجنة و رجل خرج يعود مريضاً فمات فله الجنة و رجل خرج مجاهداً في سبيل الله فمات فله الجنة و رجل خرج حاجاً فمات فله الجنة و رجل خرج إلى الجمعة فمات فله الجنة^١ و رجل خرج في جنازة رجل مسلم فمات فله الجنة^٢.

من لا يحضره الفقيه - به نقل از امام علی (ع) - : برای شش گروه، بهشت را ضمانت می‌کنم: ۱- شخصی که برای صدقه دادن از خانه خارج می‌شود و در این هنگام مرگش فرا می‌رسد. ۲- کسی که برای عیادت بیمار از خانه بیرون می‌آید و فوت می‌کند. ۳- شخصی که برای جهاد در راه خدا از خانه خارج می‌شود و به شهادت می‌رسد. ۴- کسی که برای انجام حج خانه خدا بیرون می‌آید و ملک الموت جانش را می‌ستاند. ۵- آن کس که برای بجا آوردن نماز جمعه از منزل خارج می‌شود و می‌میرد. ۶- کسی که برای تشییع جنازه مسلمانی از خانه خارج شده و فوت می‌کند. (برای تمامی ایشان، بهشت را ضمانت می‌کنم).

الكافي عن عبد الله بن الوليد عن أبي جعفر عليه السلام قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله: أول من يدخل الجنة المعروف وأهله وأول من يرد على الحوض^٢.

الكافي - به نقل از عبید الله بن ولید، از امام باقر (ع) - : امام باقر علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و اله فرمود: اهل احسان پیشاپیش دیگران وارد بهشت می‌شوند، و همان‌ها پیش از دیگران برکنار حوض کوثر به من ملحق می‌شوند.

^١ - من لا يحضره الفقيه / ج ١ / ص ١٤٥

^٢ - الكافي / ج ٤ / ص ٢٨

▲ الكافي عن داود بن فرقدٍ أو قتيبة للأعشى عن أبي عبد الله عليه السلام قال: قال أصحاب رسول الله ص يا رسول الله فداك آباؤنا و أمهاتنا إن أهل المعروف في الدنيا عرفوا بمعروفهم فبم يعرفون في الآخرة فقال إن الله عز و جل إذا أدخل أهل الجنة الجنة - أمر ريحاً عبقةً فلصقت بأهل المعروف فلا يمر أحد منهم بملا من أهل الجنة - إلا وجدوا ريحهُ فقالوا هذا من أهل المعروف^١.

▲ الكافي - به نقل از قتيبة الاعشى، از امام صادق (ع) - : یاران پیامبر خدا صلی الله علیه و اله عرض کردند: ای رسول خدا! پدران و مادران ما به فدای شما باد! مردمان معروف در دنیا به سبب کارهای خوبی که انجام می دهند شناخته شده اند، آنها در جهان آخرت به چه شناخته می شوند؟ پیامبر خدا صلی الله علیه و اله فرمود: به راستی که خداوند متعال هنگامی که بهشتیان را وارد بهشت کند دستور می دهد که نسیم خوش بویی از نیکوکاران می وزد و بهشتیان که این نسیم خوش بو را می فهمند می گویند: این نسیم خوش بو از نیکوکاران است.

▲ معانی الأخبار حدثني موسى بن إسماعيل عن أبيه عن موسى بن جعفر عن أبيه عن آباءه عن أمير المؤمنين عليه السلام قال: إن رسول الله ص بعث سريةً فلما رجعوا قال مرحباً بقومٍ قضاوا الجهاد الأصغر و بقي عليهم الجهاد الأكبر قيل يا رسول الله - و ما الجهاد الأكبر فقال جهاد النفس و قال ص إن أفضل الجهاد من جاهد نفسه التي بين جنبيه^٢.

^١ - همان / ص ٢٩

^٢ - معاني الأخبار / ج ١ / ص ١٦٥

▲ معانی الأخبار - به نقل از موسی بن اسماعیل، از پدرش، از امام کاظم، از پدرش، از پدرانش، از امام علی (ع) - : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گروهی از مسلمانان را به سریه‌ای (جنگ‌هایی که پیغمبر اکرم شخصا در آن شرکت نداشته و یکی از اصحاب را به سرکردگی سپاهیان تعیین می‌نمود). فرستاد؛ وقتی بازگشتند به آنان فرمود: آفرین بر گروهی که جهاد کوچکتر را انجام دادند، و جهاد بزرگترشان باقی مانده، شخصی عرض کرد: یا رسول الله جهاد بزرگتر چیست؟ فرمود: جهاد با هوای نفس. و امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: برترین مجاهد شخصی است که با هوای نفس خویش به نبرد برخاسته است.

▲ الکافی عن فضیل بن عیاض قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن الجهاد سنة أم فريضة فقال الجهاد على أربعة أوجه فجهادان فرض و جهاد سنة لا يقام إلا مع الفرض فأما أحد الفرضين فمجاهدة الرجل نفسه عن معاصي الله عز وجل و هو من أعظم الجهاد و مجاهدة «الذين يلونكم من الكفار» فرض و أما الجهاد الذي هو سنة لا يقام إلا مع فرض فإن مجاهدة العدو فرض على جميع الأمة و لو تركوا الجهاد لآتاهم العذاب و هذا هو من عذاب الأمة و هو سنة على الإمام وحده أن يأتي العدو مع الأمة فيجاهدهم و أما الجهاد للذي هو سنة فكل سنة أقامها الرجل و جاهد في إقامتها و بلوغها و إحيائها فالعمل و السعي فيها من أفضل الأعمال لأنها إحياء سنة و قد قال رسول الله صلى الله عليه و آله من سن سنة حسنة فله أجرها و أجر من عمل بها إلى يوم القيامة من غير أن ينقص من أجورهم شيء.

▲ الكافی - به نقل از فضیل بن عیاض - : از امام صادق علیه السلام پرسیدم: آیا جهاد، سنت است یا فریضه (واجب) فرمود: جهاد، چهار نوع است: دو جهاد، واجب است. و یک جهاد سنت است که جز با فریضه انجام نمی‌شود. (و یک جهاد نیز فقط مستحب است.) اما یکی از جهادهای واجب، آن است که مرد در مورد معصیت‌ها نسبت به خداوند عزّ و جلّ با خود بجنگد؛ که بهترین جهادهاست. یکی دیگر از جهادهای واجب، جهاد با کافرانی است که در مقابل شما جبهه گرفتند. جهادی که سنت است و جز با فریضه انجام نمی‌شود، جهاد با دشمن است که بر تمامی امت اسلامی فرض و واجب است و اگر آن را رها کنند گرفتار عذاب می‌شوند و این عذاب، در مورد امت اسلامی است نه امام علیه السلام، ولی برای امام علیه السلام سنت است که به همراه امت به جنگ برود و با دشمن مبارزه کند. اما جهادی که سنت است، هر سنتی را به پا دارد و در راه عمل به آن مبارزه و جهاد کند و برای رسانیدن آن به مردم و زنده کردن سنت بجنگد؛ بدین ترتیب سعی و تلاش و کار برای انجام آن چه گفته شد، از بارزترین کارهاست؛ چرا که زنده شدن سنت را در پی دارد.

﴿ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: وَ لَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَ الْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَ لَلْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۱﴾

﴿ خداوند متعال می فرماید: و بی تردید شما را به چیزی اندک از ترس و گرسنگی و کاهش بخشی از اموال (از طریق بلا و یا بخشش در راه خدا) و کسان (اقوام و خویشان) و محصولات [نباتی یا ثمرات باغ زندگی از زن و فرزند] آزمایش می کنیم. و صبرکنندگان را بشارت ده.

﴿ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: وَ جَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَ مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الْمَدِينِ مِنْ حَرَجٍ مَّلَّةً أَيْبِكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَ فِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَ تَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ اعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ ۲﴾

﴿ خداوند متعال می فرماید: و در راه خدا چنان که شایسته جهاد است، جهاد کنید؛ او شما را برگزید و بر شما در دین هیچ مشقت و سختی قرار نداد. [در دینتان گشایش و آسانی قرار داد مانند گشایش و آسانی] آیین پدرتان ابراهیم، او شما را پیش از این «مسلمان» نامید و در این [قرآن هم به همین عنوان نامگذاری شده اید] تا پیامبر گواه بر شما باشد و شما هم گواه بر مردم باشید؛ پس نماز را برپا دارید و زکات را بپردازید و به خدا تمسک جوید. او سرپرست و یاور شماست؛ چه خوب سرپرست و یآوری و چه نیکو یاری دهنده ای است.

۱ - بقره / ۱۵۵

۲ - حج / ۷۸

▲ قال الله تعالى: إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ^۱.

▲ خداوند متعال می فرماید: مؤمنان فقط کسانی هستند که به خدا و پیامبرش ایمان آورده اند، آن گاه [در حقانیت آنچه به آن ایمان آورده اند] شک ننموده و با اموال و جان هایشان در راه خدا جهاد کرده اند؛ اینان [در گفتار و کردار] اهل صدق و راستی اند.

▲ معانی الأخبار حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ آبَائِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ سَرِيَّةً فَلَمَّا رَجَعُوا قَالَ مَرَحَبًا بِقَوْمٍ قَضُوا الْجِهَادَ الْأَصْغَرَ وَبَقِيَ عَلَيْهِمُ الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ - وَمَا الْجِهَادُ الْأَكْبَرُ فَقَالَ جِهَادُ النَّفْسِ وَقَالَ صَاحِبُ الْإِسْنَادِ أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ^۲.

▲ معانی الأخبار - به نقل از موسی بن اسماعیل، از پدرش، از امام کاظم، از پدرش، از پدرانش، از امام علی (ع) - : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله گروهی از مسلمانان را به سریه‌ای (جنگ‌هایی که پیغمبر اکرم شخصا در آن شرکت نداشته و یکی از اصحاب را به سرکردگی سپاهیان تعیین می‌نمود). فرستاد؛ وقتی بازگشتند به آنان فرمود: آفرین بر گروهی که جهاد کوچکتر را انجام دادند، و جهاد بزرگترشان باقی

^۱ - حجرات / ۱۵

^۲ - معانی الأخبار / ج ۱ / ص ۱۶۰

مانده، شخصی عرض کرد: یا رسول الله جهاد بزرگتر چیست؟ فرمود: جهاد با هوای نفس. و امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: برترین مجاهد شخصی است که با هوای نفس خویش به نبرد برخاسته است.

▲ الکافی عن أحمد بن محمد بن خالد رفعه قال قال أبو عبد الله عليه السلام: لِرَجُلٍ اجْعَلْ قَلْبَكَ قَرِينًا بَرًّا أَوْ وُلْدًا وَاصِلًا وَاجْعَلْ عَمَلَكَ وَالِدًا تَتَّبِعُهُ وَاجْعَلْ نَفْسَكَ عَدُوًّا تُجَاهِدُهَا وَاجْعَلْ مَالَكَ عَارِيَّةً تَرُدُّهَا.^۱

▲ الکافی - به نقل از احمد بن محمد بن خالد برقی در روایت مرفوعه از امام صادق (ع) - : به مردی فرمود: قلب خویش را نزد رفیق خوش کردار یا فرزندی سپاسگزار قرار ده و کردارت را نزد پدری که از او پیروی کنی. و نفس آماده خود را به جای دشمنی که با او نبرد کنی. مالت را بمنزله عاریتی که برگردانی.

▲ من لا يحضره الفقيه قال عليه السلام: «جَاهِدْ هَوَاكَ كَمَا تُجَاهِدُ عَدُوَّكَ»^۲.

▲ من لا يحضره الفقيه - در یک روایت مضمّن - : با هوای نفس خود چنان جهاد کن که با دشمنت جهاد می کنی.

▲ نهج البلاغة عن أبي جحيفة قال سمعت أمير المؤمنين عليه السلام يقول: إِنَّ أَوَّلَ مَا تُغْلِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْجِهَادِ الْجِهَادُ بِأَيْدِيكُمْ ثُمَّ بِأَلْسِنَتِكُمْ ثُمَّ بِقُلُوبِكُمْ فَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ بِقَلْبِهِ مَعْرُوفًا وَلَمْ يُنْكِرْ مُنْكَرًا قَلْبٌ فَجَعَلَ أَعْلَاهُ أَسْفَلَهُ^۳.

۱ - الکافی / ج / ۲ / ص ۴۵۴

۲ - من لا يحضره الفقيه / ج ۴ / ص ۴۱۰

۳ - نهج البلاغة / ج ۱ / ص ۵۴۲

▲ نهج البلاغه - به نقل از ابی جحیفه، از امام علی (ع) - : برآستی که اولین مرتبه از پیکار در راه حق که باید خود را بر آن وادار کنید جهاد با دستهایتان است (یعنی برترین مراتب جهاد همانا جهاد با دست است) سپس جهاد با زبانهایتان است (یعنی که با زبان خود از بدی‌ها جلوگیری کنید) سپس جهاد با دل‌هایتان است (یعنی که بدکار را بدل‌های خود بد داشته باشید) پس هر کس که با دلش امر بمعروفی نکند و منکر را منکر نشمارد و این کس روزگارش وارون شود و بلندیش به پستی گراید.

▲ قال الله تعالى: أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ^١.

▲ خداوند متعال می فرماید: آیا پنداشته اید ابا ایمان بدون عمل [وارد بهشت می شوید، در حالی که هنوز خدا کسانی از شما را که در راه خدا جهاد کرده اند و شکیبایان را [از دیگران] مشخص و معلوم نکرده است؟!]

▲ قال الله تعالى: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ .

▲ خداوند متعال می فرماید: هر کس کار نیک بیاورد، پاداشش ده برابر آن است، و آنان که کار بد بیاورند، جز به مانند آن مجازات نیابند و ایشان مورد ستم قرار نمی گیرند.

▲ قال الله تعالى: مَا أَغْنَى عَنِّي مَالِيهِ. هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيهِ. خُذُوهُ فَغُلُّوهُ. ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ. ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ. فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ^٢.

▲ خداوند متعال می فرماید: ثروتم عذاب را از من دفع نکرد، قدرت و توانم از دست رفت. [فرمان آید] او را بگیرید و در غل و زنجیرش کشید، آن گاه به دوزخش دراندازید، سپس او را در زنجیری که طولش هفتاد ذرع است به بند کشید، زیرا او به خدای بزرگ ایمان نمی آورده و مردم را به اطعام نیازمندان تشویق نمی کرده. پس امروز او را در اینجا دوست مهربان و حمایت گری نیست.

^١ - آل عمران / ١٤٢

^٢ - حاقه / ٢٨ الی ٣٥

➤ قال الله تعالى: ما سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمِ الْمَسْكِينِ ۱.

➤ خداوند متعال می فرماید: (به آنان رو کرده) می گویند: چه چیز شما را به دوزخ وارد کرد؟ می گویند: ما از نماز گزاران نبودیم و مسکینی را طعام نمی دادیم.

➤ قال الله تعالى: إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ وَفَوَاكِهٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۲.

➤ خداوند متعال می فرماید: (آن روز سخت) بندگان با تقوا و پرهیزگار در سایه درختان بهشت و طرف نهرهای جاری متنعمند. و از هر نوع میوه مایل باشند فراوان فراهم اس بخورید و بیاشامید که شما را گوارا باد به پاداش اعمال نیکی که در دنیا به جای می آوردید. ما البته نیکوکاران عالم را چنین پاداش می دهیم.

➤ قال الله تعالى: فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۳.

➤ خداوند متعال می فرماید: پس هرکس هم وزن ذره ای نیکی کند، آن نیکی را ببیند. و هر کس به قدر ذره ای کار زشتی مرتکب شده آن هم به کیفرش خواهد رسید.

➤ قال الله تعالى: وَأَنْ سَعِيهِ سَوْفَ يُرَىٰ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ۴.

➤ خداوند متعال می فرماید: و اینکه البته پاداش سعی و عمل او را (در دنیا و برزخ) به وی بنمایند. سپس به تلاشش پاداش کامل خواهند داد.

۱ - مدثر / ۴۲ الی ۴۴

۲ - مرسلات / ۴۱ الی ۴۴

۳ - زلزال / ۷ - ۸

۴ - نجم / ۴۰ - ۴۱

➤ قال الله تعالى: مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ^١.

➤ **خداوند متعال می فرماید:** آن کیست که به خدا قرض نیکو دهد (یعنی قرض الحسنه و صدقه دهد و احسان به فقیران کند) تا خدا بر او چندین برابر گرداند و او را پاداشی با لطف و کرامت باشد. [این پاداش نیکو و بارزش در] روزی [است] که مردان و زنان باایمان را می بینی که نورشان پیش رو و از جانب راستشان شتابان حرکت می کند، [به آنان می گویند:] امروز شما را مژده باد به بهشت هایی که از زیر [درختان] آن نهرها جاری است، در آن ها جاودانه اید، این است آن کامیابی بزرگ.

➤ قال الله تعالى: ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ^٢.

➤ **خداوند متعال می فرماید:** آن گاه یقیناً پروردگارت نسبت به کسانی که پس از آزار دیدن [از مشرکان، سرزمین شرک را رها کرده] هجرت نمودند، سپس جهاد کردند، و [برای حفظ دینشان] شکیبایی ورزیدند، آری، پروردگارت [نسبت به آنان] پس از این [همه بلا] بسیار آمرزنده و مهربان است.

^١ - حدید / ١١ - ١٢

^٢ - نحل / ١١٠

ثمرات و آثار جهاد الخدمة * آثار جهاد خدمت رسانی

- قال الله تعالى: وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ^۱.
- خداوند متعال می فرماید: و کسانی که برای [به دست آوردن خشنودی] ما [با جان و مال] کوشیدند، بی تردید آنان را به راه های خود [راه رشد، سعادت، کمال، کرامت، بهشت و مقام قرب] راهنمایی می کنیم؛ و یقیناً خدا با نیکوکاران است.

^۱ - عنکبوت / ۶۹

دسترسی به نسخه الکترونیک
و سایر تولیدات جهادگران حوزوی

جهادگران حوزوی | راههای | ارتباطی | مجموعه

قم، بلوار محمد امین عَلَيْهِ السَّلَامُ، مدرسه علمیه معصومیه عَلَيْهِ السَّلَامُ،
دبیرخانه هماهنگی گروه‌های جهادی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

• ۲ ۵ ۳ ۲ ۹ ۴ ۲ ۱ ۱ •

www.jahadgaranhowzavi.com

حکومت اسلامی
حکومت بروجرد

جهادگران حوزوی
JahadgaranHowzavi

